

FÖRSVARSFÖRSTÄRKNINGEN I SVERIGE.

I Ufl nr 7-10/1950 lämnades en redogörelse för de militära myndigheternas förslag till försvarets stärkande. Dessa innebar sammanfattningsvis i huvudsak följande:

Försvars- grenar m m	Förstärkningsåtgärder	Merbehov under 1950/51	
		Beställ- ningsbemyn- diganden Milj kr	Medel Milj kr
Flygvapnet	Ökning av flygindustriens produktionstakt	13,0	11,5
	Köp av nattjaktplan i utlandet som ersättning för J 30 (D H Mosquito)	24,7	4,0
	Forcering av luftbevakningens modernisering	8,0	-
	Forcering av flygfältsarbetena	10,0	5,0
	Forcering av utbyggnaden av berghangarer, lokaler för lbev, uppställningsplatser för radarstationer		
Armén	Forcering av tygmlansskaffningen, främst pansarvärn och radar	33,8	-
	Anskaffning av beklädnadsmateriel	-	1,0
	Ökning av antalet reservofficerare		0,2
	Extra tjänstgöringsmånad under 1951 för 10.500 äldre gruppchefer		5,0
	Forcering av befästningsarbeten		1)
Marinen	Forcering av fartygsmoderniseringar m m	13,0	9,6
	Extra utbildning av äldre värnpliktiga		2,0
	Forcering av befästningsarbeten		1)
Försvars- staben	Utvidgning av krigstelegrafnätet m m	-	3,0
Krigs- materiel- verket	Åtgärder för höjande av den industriella krigsberedskapen		7,0
Försvarets sjukvårds- styrelse	Anskaffning av sjukvårdsutrustning		1,0
Friv.org	Ökning av utbildningsverksamheten m m	-	1,2
	Summa miljoner kr	102,5	50,5 ¹⁾

1) Fortifikationsförvaltningen har för hela krigsmakten begärt ett tilläggsanlag för 1950/51 av 20 milj kr.

Med utgångspunkt härifrån framlade Kungl Maj:t i mitten av oktober en proposition i förstärkningsfrågan. Propositionen utmynnade sammanfattningsvis i följande av mera allmänt intresse för flygvapnets personal.

PROPOSITIONEN.

Försvarsministern framhåller beträffande den materiel la beredskapen angelägenheten av att i nuvarande utrikespolitiska läge alla möjligheter tillvaratas för att på kort sikt öka leveranstakten beträffande beslutade materielanskaffningar. Detta borde särskilt gälla materiel, där bristerna i krigsorganisationen är mest framträdande. Undersökningar hade givit vid handen, att möjligheterna till forcering av materielleveranserna syntes vara relativt begränsade beträffande såväl importmateriel som, därest inte förtursrätt med stöd av förfogande rätt slagen tillgreps, inom landet tillverkad materiel. Ett undantag utgjorde dock viss av krigsmaterielverket anskaffad materiel, bl a pansarvärnsvapen och ammunition. Med utgångspunkt från dessa uttalanden framhåller departementschefen beträffande flygvapnet, att han inte är beredd att i förevarande sammanhang förorda de föreslagna åtgärderna för ökning av den inhemska flygindustriens leveranstakt.

I fråga om den föreslagna anskaffningen av nattjaktplan som ersättning för J 30 framhåller departementschefen vidare, att han av beredskaps- och säkerhetsskäl tillstyrker detta, dock endast inom ramen för den för flygvapnet gällande anskaffningsplanen. Detta förbehåll innebär, att något extra beställningsbemyndigande eller tilläggsanslag för ifrågavarande ändamål icke begäres för 1950/51 och att ersättningen av J 30 därför endast delvis kan genomföras under de närmaste åren. Förslaget att forcera luftbevakningens utbyggnad tillstyrkes däremot.

I fråga om armén och marinen tillstyrkes i huvudsak myndigheternas förslag avseende förbättring av den materiella beredskapen.

Beträffande den personella beredskapen tillstyrker försvarsministern att medel å tilläggsstat anvisas för frivilligorganisationernas verksamhet. Däremot avstyrks förslagen om anställning av ytterligare reservofficerare vid armén, efterutbildning av grpch vid armén och kustartilleriet samt av vissa övriga vpl vid marinen. Som skäl för dessa avstyrkanden anföres, att det f n inte är möjligt att bedöma, huruvida dylika inkallelser bör tillgripas, samt att särskild utredning pågår om gruppchefsutbildningen. Han erinrar även om, att regeringen erhållit riksdagens bemyndigande att bestrida av beredskapsinkallelser föranledda kostnader, genom överskridande av vederbörliga anslag.

Vad slutligen beträffar byggnadsberedskapen tillstyrker försvarsministern begärt tilläggsanslag för fortering av flygfältsarbetena. I fråga om befästningsarbeten (bl a berghangarer, lokaler för lbev och radaruppställningsplatser) är han - med hänsyn till bl a befintliga reservationer - däremot inte beredd att nu tillstyrka tilläggsanslag för 1950/51. Det förutsättes, att denna fråga kommer att upptas i samband med behandlingen av fortifikationsförvaltningens medelsäskanden för 1951/52, då säkrare hållpunkter föreligger för att bestämma försvarets byggnadskvot för kalenderåret 1951.

De tillstyrkta ytterligare beställningsbemyndigandena samt tilläggsanslag sammanfattas i följande tabell (jfr sammanfattningen av myndigheternas förslag på den föregående sidan 8).

Försvars- grenar m m	Förstärkningsåtgärder	1950/51	
		Ytterli- gare be- ställ- ningsbe- myndigan- de milj kr	Till- läggs- an- slag Milj kr
Flygvapnet	Anskaffning av flygmateriel m m (luftbevak- ningen)	8,0	-
	Vissa flygfältsarbeten m m	-	5,0
Armén	Anskaffning av tygmateriel m m	34,0	-
	Beklädnad m m	-	0,5
Marinen	Fartygsbyggnader m m samt anskaffning av artillerimateriel	14,0	10,0
Försvars- staben	Engångsanskaffning av viss materiel m m	-	2,0
Krigs- materiel- verket	Engångsanskaffning av vissa maskiner m m	3,0	3,0
Försvarets sjukvårds- styrelse	Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel	-	0,5
Friv.org	Ökning av utbildningsverksamheten m m		1,0 ¹⁾
	Summa miljoner kr	59,0	22,0 ¹⁾

1) Varav 225.000 kr till Sveriges Lottakårer.

Tilläggsanslagen fördelar sig med 16 miljoner kr till materielanskaffning, 5 miljoner till flygfältsarbeten och 1 miljon till frivilligutbildning.

MOTIONER.

I högermotionen framhölls betydelsen av, att omedelbara åtgärder vidtas för att höja den inhemska flygmaterielproduktionen, i syfte att motverka de följder, som skulle uppstå, om i utlandet beställda flygplan inte levereras p g a flygrustningarna därstädes. Motionärerna föreslog därför - i huvudsaklig överensstämmelse med flygvapenchefens förslag - lagerköp av viss importerad materiel samt anskaffning av extra verktygssats för flygindustrien. De föreslog vidare snara åtgärder för att tillgodose behovet av arbetskraft vid berörda industrier. För förslagets genomförande hemställdes om beställningsbemyndiganden och tilläggsanslag för 1950/51 i enlighet med flygvapenchefens förslag.

Motionärerna framhöll vidare, att försvarsministerns förslag innebar, att endast något mer än hälften av de erforderliga nya nattpjaktplanerna (ersättning för J 30) kunde anskaffas. Med hänsyn till konsekvenserna härav fann de angeläget, att regeringen snarast omprövade denna

fråga. I motionen hemställdes vidare, att av fortifikationsförvaltningen äskade 20 miljoner kr för befästningsarbeten skulle anvisas försvaret å tilläggsstat under 1950/51. Motionärerna framhöll även, att - därest nödvändiga leveranser till försvaret inte kan komma till stånd på frivillighetens väg - regeringen med stöd av förfogandelagen borde bereda för försvaret oundgängliga leveranser förtursrätt.

I folkpartimotion framhöll motionärer, att man inte borde fränsäga sig möjligheterna att för en merkostnad av 2 miljoner kronor (extra verktygssats åt flygindustrien) motverka de allvarliga följderna av ett leveransstopp för redan beställda utländska flygplan eller att - vid framtida beslut om dagjaktflygets fortsatta förstärkning - genomföra denna med inhemsk materiel. De av flygledningen föreslagna och av ÖB tillstyrkta åtgärderna för att höja flygindustriens produktionstakt borde därför snarast vidtagas. Motionärerna hemställde för detta ändamål, att ett beställningsbemyndigande om 2 miljoner kr och ett tilläggsanslag av samma storlek skulle anvisas för 1950/51.

I en annan folkpartimotion framhöll motionärer, att det av beredskaps- och säkerhetsskäl syntes nödvändigt att - som flygledningen föreslagit - vidta omedelbara åtgärder för att i full utsträckning ersätta fpl J 30 med moderna plan. För detta ändamål begärdes för 1950/51 ett beställningsbemyndigande av 24,7 och ett tilläggsanslag av 4 milj kr.

STATSUTSKOTTETS UTLÅTANDE.

Riksdagens statsutskott, som behandlat propositionen och motionerna, anförde i huvudsak följande ståndpunkt.

Tvångsingripanden i avsikt att bereda för försvaret oundgängliga leveranser förtursrätt så långt möjligt borde undvikas. Ansträngningarna måste i stället främst inriktas på att på andra vägar nå fram till en tillfredsställande lösning. Utskottet förutsatte, att regeringen hade sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och i tvångsmål inte lämnade prioritet-alternativet obeaktat.

Utskottet framhöll vidare, att det insåg betydelsen av föreslagna åtgärder i syfte att öka den inhemska flygindustriens leveransakt. Ett förverkligande av förslaget berodde dock i hög grad på möjligheten för industriföretagen att skaffa behövlig, ytterligare arbetskraft, vilken enligt utskottets mening inte utan vidare kunde ske. Med hänsyn härtill och till att utskottet inte ansåg frågan klart utredd ävensom till att förslaget delvis innebar en utökning av flygvapnets av riksdagen bestämda kostnadsram avstyrktes detsamma.

Beträffande förslaget att skaffa nya nattjaktplan som ersättning för De Havilland Mosquito (J 30) följde utskottet försvarsministern, dvs att endast skaffa så många nattjaktplan som inrymdes i flygvapnets fastställda kostnadsram för 1950/57. Som skäl för att inte tillstyrka full ersättning för J 30 - vilket chefen för flygvapnet föreslagit - framförde utskottet, att en sådan tillstyrkan skulle innebära ett frångående av hittills fastställt program för flygvapnets utökning, samt att myndigheternas äskande i denna del inte betingades av ÖB principförslag om åtgärder till försvarsberedskapens omedelbarastärkande. Även om utskottet sålunda avstyrkte förslaget att anskaffa fullt antal nattjaktplan, så ansåg det likväl självfallet, att regeringen - inte minst med tanke på den flygande personalens säkerhet - hade sin uppmärksamhet riktad på frågan om möjligheterna att ytterligare komplettera beståndet av moderna

och driftsäkra nattjaktplan. Något ingripande från riksdagens sida i denna fråga fann utskottet därför inte erforderligt.

Utskottet tillstyrkte regeringens förslag om tilläggsanslag innevarande budgetår för vissa flygfältsarbeten. - Utskottet delade departementschefens uppfattning, att förslaget att innevarande budgetår anvisa ytterligare medel för krigsmaktens befästningsarbeten borde prövas i samband med behandlingen av medelsäskandena för nästa budgetår.

I fråga om anskaffning av materiel till armén och marinen följde utskottet i huvudsak förslagen i regeringspropositionen. Sak samma beträffande av krigsmaterielverket och försvarets sjukvårdsstyrelse äskade medel för materielanskaffning.

Vad slutligen den personella beredskapen beträffade biträdde utskottet propositionens förslag om tilläggsanslag för den frivilliga befälsutbildningen, samt avstyrkte - liksom Kungl Maj:t - förslagen om anställning av ytterligare reservofficerare vid armén samt om efterutbildning av vissa äldre gruppchefer under 1951.

Statsutskottets utlåtande var inte enhälligt. Samtliga borgerliga ledamöter hade i en reservation uttalat, att åtgärder snarast borde vidtagas för en snabbare komplettering av nattjaktflottiljens flygplanbestånd och att utskottet borde göra regeringen uppmärksam på denna fråga, samt vidare, att utskottet bort tillstyrka förslag om ökning av flygindustriens leveranstakt, för vilket ändamål erfordrades 2 miljoner kronor i beställningsmyndigande och samma summa i tilläggsanslag innevarande budgetår.

Även beträffande befästningsarbeten, ökning av antalet reservofficerare vid armén samt efterutbildning av vissa gruppchefer har de borgerliga ledamöterna mer eller mindre enhälligt reserverat sig för tillstyrkan till myndigheternas förslag.

RIKSDAGSBESLUTET.

Lördagen den 9/12 1950 beslöt riksdagen i enlighet med det av statsutskottet tillstyrkta förslaget i regeringspropositionen (se sid 9-10 ovan).

=====